

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 10 oktober 2013

MEDITATIE

Inscherpen

Deze woorden zijn uit de afscheidspraak van Mozes tot het volk Israël. Met grote ernst, bewogenheid en liefde houdt hij ze Gods heilzame geboden voor. Hij spreekt met hen over de plichten van de ouders en opvoeders.

Hun grote verantwoordelijkheid in de opvoeding en het onderwijzen van en leiding geven aan onze kinderen, aan onze zorgen toevertrouwd. En dit moet een zaak zijn van het hart. Het hart bepaalt ons denken, doen en laten, onderwijzen, handelen en wandelen, onze levenswijze en levensstijl. Vanuit het hart zijn immers de uitgangen des levens.

Mozes spreekt tot de duizenden, daar bij de Jordaen: "Zo zult gij den HEERE,

En gij zult ze uw kinderen inscherpen...

Deuteronomium 6:7a

uw God, liefhebben, met uw ganse hart, en met uw ganse ziel, en met al uw vermogen. En deze woorden, die ik u heden gebied, zullen in uw hart zijn. En gij zult ze uw kinderen inscherpen" (vers 5-7a). De man Gods roept het volk op hun kinderen op te voeden in de lering en de vermaning des Heeren. Dat is nodig, zeker als ze straks in Kanaän zullen wonen. Hoe groot zullen dan de verleidingen, de verzoeking van de zonde zijn. Hoe groot is het gevaar niet dat de grenzen die de Heere heeft gegeven in Zijn Woord en wet uitgewist zullen worden? En daarom klinkt in de woestijn de goddelijke opdracht tot een Bijbelse opvoeding.

Maar die opdracht geldt ook u, (pleeg) ouders, opvoeders en ambtsdragers in 2013: Gij zult ze uw kinderen inscherpen (7a). Dat is onze heilige plicht, uw dure roeping. In een boze tijd, een ondergaande wereld. Gij zult... Het is een goddelijke eis. Een goddelijk bevel. U zult er eenmaal verantwoording voor af moeten leggen. Het bloed van uw kind(eren) zal van uw hand geëist worden. Weegt dat? Inscherpen. Bij inscherpen denken we aan het slijpen van een wapen, een zwaard dat gewet moet worden, zodat het geschikt gemaakt wordt om te strijden. En zo moet u uw kind(eren) onder biddend opzien om de hulp en de toepassende bediening van de Heilige Geest, Gods Woord, Zijn heilzame geboden inscherpen. Hen voorbereiden, klaarmaken voor de strijd in deze wereld. Om door her-

scheppende en oefenende genade de goede strijd van het geloof te mogen strijden, als uit kracht die God verleent. Nee, u kunt ze niet bekeren, dat kon Mozes ook niet. Wel moet u ze eerlijk het ene nodige voorhouden. Met hen spreken over hun verloren bestaan voor God. Altijd maar weer benadrukken het wonder van de wedergeboorte. Ook met hen spreken over het alles reinigende bloed van het Lam.

Inscherpen dat er twee wegen zijn, drie stukken die gekend moeten worden en één Naam tot zaligheid. Inscherpen wijst ook op een andere zaak. Bij inscherpen is er sprake van hard, weerbarstig materiaal. De kindharten, uw hart, mijn hart, ze zijn hard, weerbarstig. Ook van onze kinderen geldt: "wie zal een reine geven uit een onreine? Immers niet een". Het predikt hun en onze diepe val en verlorenheid in Adam. En toch klinkt de opdracht, Gods eis tot inscherpen door met hen te spreken en voor te leven. "En gij zult ze uw kinderen inscherpen, en daarvan spreken, als gij in uw huis zit, en als gij op den weg gaat, en als gij nederligt, en als gij opstaat" (vers 7). Ja, spreken en voorleven horen bij elkaar. We moeten onze kinderen ervan spreken en voorleven. En daarom moeten Gods Woorden in ons hart zijn. Het inscherpen begint vanuit het hart, vanuit de binnenkamer, op uw knieën. En daar leren wij dat wij onze kinderen niet bekeren en voor de zonde niet bewaren kunnen. Ja, het rechte inscherpen is in eigen kracht onmogelijk. En zo brengt deze opdracht ons op de knieën bij de HEERE. En in deze weg wordt er plaats gemaakt voor Hem, de grote Profeet en Leraar, Die de woorden van God in Zijn hart droeg. Het was Zijn hoogste lust en vermaak om de wil van Zijn Vader te doen. Hoe noodzakelijk is het dan om met deze goddelijke eis tot Bijbelse opvoeding bij Hem terecht te komen. Elke dag. Bij Hem is raad. Bij Hem alleen. Hij is de Weg, de Waarheid en het Leven. Dan worden en blijven ouders opvoeders en ambtsdragers bedelaars aan Gods genadetroon. En dan zorgt Hij voor de vrucht.

Inhoud

- 1 Inscherpen
- 2 De gevangene in de Heere (2)
- 3 Spreuken (21)
- 4 Generale Synode 2013 (2)
- 5 Even maar...
- 6 Baäl of Bijbel in het gezin
- 7 Omslag in het Midden-Oosten alleen door islam?
En toen kwam Mohammed...
- 8 'Shutdown'
- 8 Boekennieuws
- 9 Kerknieuws
- 10 Berichten
- 12 Kerkdiensten

De gevangene in de Heere

De gevangenschapsbrieven - waar geschreven?

De apostel Paulus heeft als gevangen man vijf brieven geschreven die ons in de Heilige Schrift bewaard zijn gebleven. Het betreft de brieven aan Efeze, Filippi, Kolosse, Filémon en de tweede brief aan Timótheüs. Wellicht kunnen de gegevens in deze vijf brieven licht werpen op de vraag of Paulus na zijn gevangenschap in Rome aan het eind van het boek Handelingen nog weer vrijgekomen is.

Een kwestie die zich voordoet, is de vraag wáár de zogenaamde gevangenschapsbrieven zijn geschreven. Daarover bestaat namelijk onder de exegeten geen overeenstemming. De Statenvertalers zijn er van overtuigd dat alle vijf genoemde brieven zijn geschreven vanuit de gevangenschap te Rome, getuige de korte inhoudsopgaven boven de brieven. Maar J. van Bruggen oordeelt anders (in zijn boek "Paulus"). Volgens hem zijn in elk geval Filippenzen, Kolossenzen en Filémon geschreven tijdens het tweejarig verblijf van de apostel in Caesaréa onder stadhouder Felix. Van Bruggen

Er zijn in de gevangenschapsbrieven enkele duidelijke aanwijzingen die naar de hoofdstad van het Romeinse rijk wijzen.

localiseert Efeze en 2 Timótheüs wél in Rome.

In feite zijn er niet meer mogelijkheden dan Caesaréa en Rome. Paulus heeft een nacht gevangen gezeten in Filippi, maar dat komt natuurlijk niet in aanmerking. Ook heeft hij enige tijd in Jeruzalem gevangen gezeten vóór zijn deportatie naar Caesaréa, maar ook die periode is te kort om brieven te schrijven; bovendien sporen de gegevens in de brieven niet met een verblijf in Jeruzalem.

De suggestie, door sommigen gedaan, dat de apostel mogelijk een gevangenschap in Efeze heeft meegemaakt, is niet erg aannemelijk. Immers, toen Paulus zijn brieven aan Efeze, Kolosse en Filémon schreef, was Lukas bij hem. Het is moeilijk aan te nemen dat Lukas dan in zijn boek Handelingen niets van een eventuele arrestatie, veroordeling, gevangenschap en vrijlating zou hebben vermeld (zie S. Greijdanus, in "Bijbelsch Handboek", deel II, 269). Zo blijven dus alleen Caesaréa en Rome over als mogelijke locatie voor het schrijven van de gevangenschapsbrieven.

Wij kiezen - met de Statenvertalers, zoals we al zagen - niet voor Caesaréa. Waarom niet? Paulus schrijft aan de gemeente van Filippi: 'Doch ik vertrouw in den Heere, dat ik ook zelf haast tot u komen zal' (2:24). En aan Filémon schrijft hij: 'En bereid mij ook tegelijk een herberg; want ik hoop dat ik door uw gebeden ulieden zal geschonken worden' (2:22). Hij vertrouwt dus op een vrij spoedige vrijlating. Die verwachting spoort niet met de wijze waarop de stadhouder Felix de zaak van Paulus in Caesaréa twee jaar lang duidelijk heeft getrainneerd. Het beroep op de keizer heeft ook pas voor Felix' opvolger Festus plaatsgehad.

Rome dus! Er zijn in de gevangenschapsbrieven enkele duidelijke aanwijzingen die naar de hoofdstad van het Romeinse rijk wijzen. We noemen er een paar.

- In de brief aan Filémon noemt Paulus zichzelf een 'oud man'. Nu was de definitie van een oud man in de

eerste eeuw van onze jaartelling zeker een andere dan in onze eenentwintigste eeuw. Toch wijst de aanduiding erop dat de apostel zichzelf in de avond van zijn leven acht gekomen. Een zo laat mogelijke datering van de brief aan Filémon is daarom aannemelijk.

- Tijdens het schrijven van althans de eerste vier gevangenschapsbrieven was Paulus omringd door vele vrienden en medewerkers. We noemen er negen: Timótheüs, Epafrodítus, Markus, Lukas, Aristarchus, Demas, Epafras, Tychicus en Onésimus. In 2 Timótheüs is de situatie geheel anders: alleen Lukas is dan bij hem. Dit is een van de redenen om de tweede Timótheüs-brief anders te dateren dan de andere vier gevangenschapsbrieven. Daarover later nog iets meer.
- In de brief aan Filippi schrijft de apostel (1:13) dat zijn banden in Christus openbaar geworden zijn *in het ganse rechthuis*. Het Griekse woord *praitoorion* (in het Latijn *praetorium*) kan het huis van een stadhouder aanduiden, maar ook een keizerlijk paleis. Ook heette een afdeling van enkele duizenden soldaten de Praetoriaanse. De praetoriaanse garde was gelegerd in Rome. Aan deze soldatenafdeling was de apostel waarschijnlijk ter bewaking overgegeven (zie S. Greijdanus, "Korte Verklaring").
- Aan het einde van de brief aan Filippi brengt Paulus de groeten over van *die van het huis des keizers zijn* (4:22). Daarmee zullen wel niet direct familieleden, maar wel slaven en dienaren van de keizer zijn bedoeld. Die kan men natuurlijk vooraf in Rome aantreffen.

Wat heeft er plaatsgevonden tussen 'Rome I' en 'Rome II'? Onder de oude gereformeerde verklaarders is de opvatting breed aanvaard dat Paulus na zijn gevangenschap van Handelingen 28 is vrijgelaten en dat hij na enkele jaren opnieuw is gevangen genomen, waarna zijn terechtstelling volgde. Voor deze opvatting pleiten enkele argumenten die we nu willen noemen:

- Er is een opmerkelijk *verschil in toon* tussen de eerste vier gevangenschapsbrieven en de tweede brief aan Timótheüs. In bijvoorbeeld de brief aan Filippi spreekt Paulus uit dat hij niet weet hoe het met hem gaan zou: of hij gedood dan wel losgelaten zal worden weet hij niet (1:19-26). In de brief aan Fi-

lémon - wellicht iets later geschreven - verwacht hij tamelijk stellig dat hij losgelaten zal worden (22). In 2 Timótheüs daarentegen staart hij de dood in het aangezicht (4:6-8) en is hij ervan overtuigd dat hij zijn loop heeft beëindigd. Op zichzelf bewijst dit natuurlijk nog niet dat Paulus tussen het schrijven van Filippenzen en 2 Timótheüs is vrijgelaten, maar gecombineerd met andere schriftgegevens vinden we hier voor deze stelling toch 'cumulatief' bewijs.

- Lukas wist, toen hij het boek Handelingen schreef, dat Paulus twee jaren gevangen was geweest in Rome. Hij wist dus ook van het einde van deze gevangenschap. Hoe dat einde is geweest, vermeldt hij evenwel niet. Maar het is wel heel onwaarschijnlijk dat het einde van die twee jaren zou zijn gemarkeerd door Paulus' marteldood. Lukas zou dat toch zeker, al was het maar met enkele woorden, hebben vermeld!
- De *pastorale brieven* (die aan Timótheüs en Titus) bieden ons wél concrete aanwijzingen voor een 'Rome II' na 'Rome I'. We noemen enkele feiten. In 1 Timótheüs 1:3 schrijft de apostel: 'Gelijk ik u vermaand heb, dat gij te Efeze zoudt blijven, als ik naar Macedónië reisde...'. Deze opmerking is eigenlijk nergens in de reizen van de apostel zoals wij die kennen, in te passen. In Handelingen 16 gaat Timotheüs met Paulus mee naar Macedónië. In Handelingen 19 zendt Paulus Timótheüs vooruit naar Macedónië. In Handelingen 20 (omstreeks dezelfde tijd) is Timótheüs weer bij hem op de terugreis. Dan nog een gegeven uit de brief aan Titus: in Titus 1:5 schrijft Paulus dat hij Titus in Kreta heeft gelaten. Op Kreta is Paulus enige tijd geweest, als gevangene op reis naar Rome (Hand. 27:7-13). Maar hij heeft daar toen geen gelegenheid gehad het Evangelie te prediken en uit niets blijkt dat Titus toen bij hem was. We maken hieruit op dat Paulus in de periode tussen 'Rome I' en 'Rome II' enige tijd op Kreta heeft gearbeid, dat hij opnieuw in Efeze en in Klein-Azië geweest is en vandaar naar Macedónië is gegaan. Of zijn verlangen om naar Spanje te reizen (Rom. 15:24,28) in vervulling is gegaan, weten we niet.

(slot volgt)

Capelle a/d IJssel, ds. A. Moerkerken

SPREUKEN

21

Pas op wat je zegt

'Daar is een, die woorden als steken van een zwaard onbedachtelijk uitspreekt; maar de tong der wijzen is medicijn.'

Spreuken 12:18

We kunnen niet zomaar zeggen wat we willen. Er is altijd een overweging nodig om te bedenken tegen wie we spreken. Daarover gaat het ook in hoofdstuk 12 van het spreukenboek. We noemen enkele teksten: 'In de overtreding der lippen is de strik des bozen...' (vers 13a). De toorn des dwazen wordt ten zelve dage bekend; maar die kloekzinnig is bedekt de schande (16). Die waarheid voortbrengt, maakt gerechtigheid bekend, maar een getuige der valsheden bedrog (17). Een waarachtige lip zal bevestigd worden in eeuwigheid, maar een valse tong is maar voor een ogenblik (19). Valse lippen zijn de HEERE een gruwel... (22a). Het blijkt dat God let op ons spreken. We mogen dit wel beseffen in alles wat we zeggen. Een ander kan hevige pijnen hebben door hetgeen er gesproken wordt. In de bovenstaande tekst staat zelfs dat woorden steken van een zwaard kunnen zijn. Dit kan zelfs zo zijn zonder dat je het zelf beseft. Er staat immers: *onbedachtelijk uitspreekt*. Vaak beseffen we niet hoe bepaalde woorden overkomen. Maar ze kunnen zeer doen. Anderzijds kunnen onze woorden een medicijn zijn. De ander voelt zich echt geholpen door hetgeen wij zeggen.

Dit hoofdstuk leert ons nadrukkelijk: *Pas op wat je zegt*. Dit moeten we ons beseffen als we spreken tot *mensen*. Onze woorden hebben een uitwerking. Dit geldt ons spreken in het *gezin*. We kunnen zomaar niet alles zeggen tegen onze man of vrouw, of tegen onze kinderen. Maar over de *kerk* mogen we ook niet ondoordacht spreken. Hoe vaak gebeurt dit niet? Kerkenraden en dominees zijn vaak het onderwerp van het gesprek. Niet altijd op een positieve, opbouwende manier. Ons spreken over het *werk* kan ook veel schade berokkenen. Ook dit moet met voorzichtigheid gebeuren.

Onze woorden worden gewogen in het spreken tegen *mensen*. Hoeveel te meer is dit waar in ons spreken tegen de *Heere*. Onze woorden moeten volmaakt zijn. Maar het is een volmaakt man die in woorden niet struikelt. Als wij onze woorden wegen voor de Heere, is er veel zonde en schuld. Wie ontdekt is aan het bestaan wordt voorzichtig in het spreken voor God en de mensen.

Ook wat dit aangaat hebben we een Ander nodig. Er is nooit bedrog of onrecht op Zijn lippen geweest. De gerechtigheid van Hem hebben wij nodig. Als we uit Hem worden bediend in ons spreken, kunnen wij voor God bestaan.

Poortugaal, ds. C.Neele

Generale Synode 2013

Onze Generale Synode vergaderde op 18 en 19 september in de eerste zitting. Op 9 en 10 oktober zullen er opnieuw twee zittingsdagen zijn. Het voornemen van de vergadering is dat op deze vergaderdagen de rapporten van alle deputaatschappen besproken worden.

Curatorium Theologische School

Bij de bespreking van het rapport van het Curatorium werd gevraagd naar de studielast van de studenten nu er meer docenten zijn. De lastenverzwaring nu er meer docenten zijn, zal zeker niet zo zijn zoals Rehabeam sprak: "Mijn kleinste vinger zal dikker zijn dan mijns vaders lendenen", aldus de rector ds. A. Moerkerken. De studenten zijn gemotiveerd, maar we zullen hen niet overvragen. Het betreft overigens geen forse uitbreiding maar enkele vakdocenten zullen de studenten onderwijzen in de vakken apologetiek en poimeniek(=pastoraat). Dit zijn belangrijke vakken in de toerusting van de studenten. Het mentoraat voor beginnende predikanten heeft

inmiddels gestalte gekregen. Gevraagd werd of dit mentoraat soms ook nuttig kan zijn voor de studenten op school? De rector vertelde dat het tijdens de lessen regelmatig gebeurt dat van hart tot hart kan worden gesproken. De voorzitter van het Curatorium, ds. J.J. van Ekeveld, gaf aan dat het Curatorium in de oktobervergadering komt met een voordracht voor de benoeming van een vaste docent. Dit ter opvolging van ds. L. Blok, die het komend cursusjaar om leeftijdsredenen terugtreedt.

Vertegenwoordiging en Voorlichting

De bespreking van dit rapport werd geleid door de assessor-preses ds. A. Schreuder. Een punt ter bespreking was het boekje 'Voornaamste besluiten'. Besloten werd dat er naast de beschikbaarheid ervan via Digibron, ook een schriftelijke versie hiervan niet mag ontbreken.

Sfeer

De sfeer waarin de besprekingen ge-

voerd werden, was goed. Er was vertrouwen en er kon openhartig over de zaken gesproken worden. Ook over gevoelige thema's, zoals bijvoorbeeld kwesties van arbeidsrechtelijke aard, werd op een broederlijke en waardige wijze gesproken.

De preses verwoordde dit ook en wees erop dat dit niet onze verdienste is, maar de onverdiende goedheid van de Heere. Zo nu en dan een humoristisch getinte opmerking tussen de besprekingen door accentueerde de broederlijke verhoudingen.

Kerkrecht

Het deputaatschap heeft een eigen diep gewortelde plaats in onze gemeenten. Naast doordenking van kerkordelijke zaken wordt er ook met regelmaat door de gemeenten advies gevraagd aan deputaten over concrete, kerkrechtelijke situaties. Bij de bespreking van het rapport kwam een tweetal zaken naar voren. Het eerste betrof het reglement voor kerkvisitatie. Door de digitale ontwikkelingen zijn er bij de visitatie van een gemeente niet altijd alle in het reglement genoemde boeken ter tafel. Dit vraagt aanpassing van het reglement. Ds. W. Silfhout, die de voorzitter van het deputaatschap ds. P. Mulder verving, stelde voor om hierover een advies aan de Synode uit te brengen in de januarivergadering. Op de suggestie uit de vergadering om de classes erbij te betrekken antwoordde een andere afgevaardigde: "dan lukt het in geen jaren". Het tweede punt dat bij dit rapport aan de orde kwam was de zogenaamde marginale toetsing. De Generale Synode toetst in appelzaken met name nog of er door de vergaderingen van de Particuliere Synode en de Classis conform de regels van de DKO en "In goede orde" is gehandeld.

Pauze

De bespreking wordt met enige regelmaat onderbroken door een koffiepauze dan wel een maaltijd. Hetgeen ook alleszins te billijken is wanneer we bedenken dat de vergaderingen om 10.00 uur beginnen en doorgaan tot 20.30 uur. In deze momenten van ontspanning zie je overal geanimeerde gesprekken tussen afgevaardigden onderling en ook met vele belangstellenden. Ongetwijfeld wordt er hier en daar ook van hart tot hart met elkaar gesproken. Een betrekkelijk nieuw facet van deze Synodevergadering is dat een bekende organist uit het 'Zeeuwse' deze pauzes veraangenaamt met

De sfeer waarin de besprekingen gevoerd werden, was goed. Er was vertrouwen en er kon openhartig over de zaken gesproken worden.

orgelspel zoals wij die graag voor kerktijd horen. Bij het zingen van de psalmen bij de opening en sluiting van de zittingsdagen en na de maaltijden komt het Quelhorstorgel in de fraaie kerk van Utrecht bijzonder tot zijn recht.

De Saambinder

In de vergadering is waardering voor het vele werk dat door de hoofdredacteur ds. G.J. van Aalst in deze wordt verzet. Redacteur ds. C. Neele staat hem hierin trouw terzijde. Ook wordt gewezen op de grote inzet van dhr. J.J. Verhage, als redactiesecretaris.

Mede dankzij ruime overbetalingen kan er jaarlijks een fors bedrag worden overgemaakt naar de Emerituskas.

Nieuw bij de bespreking van dit rapport ditmaal is dat er ook een verslag van de hoofdredacteur is toegevoegd. Het geeft de Synode "een kijkje in de keuken". Er komt heel veel kijken, blijkt wel, eer De Saambinder haar inhoud heeft, zoals wij deze per post - of sinds kort tegelijk met het RD - op onze deurmat aantreffen.

Zo overdenkt en bespreekt de Synode het werk dat door de deputaatschappen in de achterliggende drie jaar is verricht. In dit verslag worden zo maar enkele aspecten van de besprekingen benoemd.

Een volgende maal hierover meer.

Meliskerke, ds. G.J.N. Moens, 3^e scriba

Bijlage ds. Ledeboer

Bij dit nummer van De Saambinder treft u een bijlage aan, waarin een meditatie en gedichten van ds. Ledeboer zijn afgedrukt. Met zes artikelen van een gelijk aantal scribenten, die we daarvoor zeer erkentelijk zijn. Met name onze drukker Verloop in Alblasterdam willen we danken voor de gewaardeerde medewerking en vormgeving.

v. A.

Even maar...

Een werkzame methode

'Maar Ik heb enige weinige dingen tegen u, dat gij aldaar hebt die de lering van Bileam houden, die Balak leerde de kinderen Israëls een aanstoot voor te werpen, opdat zij zouden afgodenoffer eten en hoereren' (Openb. 2:14). Wat wordt de gemeente van Pergamus in deze derde brief uit de hemel nu eigenlijk verweten? Welke ernstige les bevat Numeri 22-24, toen en nu? Het gaat over een bepaalde vorm van verkeerde verdraagzaamheid, die de Hartenkenner verafschuwt. Het gaat over praktijken in het gemeentelijke leven die men toereert, maar die Hij duidelijk haat.

De naam Bileam is ons bekend. Hij was een man met veel gaven, die gedreven werd door zelfzucht, eerezucht en geldzucht. Hij wilde wel sterven met het volk van God, maar er niet mee leven. Hij heeft

geprobeerd om het profetische Woord te buigen en te kneden. Toen dat niet lukte gaf hij zijn opdrachtgever Balak een advies, een werkzame methode. Hij adviseerde 'de kinderen Israëls een aanstoot voor te werpen'.

Wat is een aanstoot? U hebt vast weleens een muizenval gezien: daar bevindt zich een klein palletje in, waarop een haakje zit. Daaraan wordt een stukje kaas bevestigd. Welnu, dát is een 'aanstoot'. Wanneer je er zomaar naar kijkt, is het heel aantrekkelijk. Het is zo verleidelijk. Je wordt erdoor aangetrokken. Maar als je 'toehapt' dan klappt de val dicht. Hermetisch dicht. Je zit vast en kunt geen kant meer op. Er valt een definitieve slag, die onherroepelijk en zelfs dodelijk is.

Wat hield het 'heldere' advies van Bileam aan Balak nu precies in? Balak moet iets aantrekkelijks organiseren. Met name voor jongeren, mannelijk en vrouwelijk. Hij zei: Breng ze in een ontspannen sfeer op de één of andere manier samen. Jongeren van Israël en van Moab. Dus kerkelijke en niet-kerkelijke jongeren, afgezonderde en heidense jongeren. Men hoefde niet direct mee te doen. Alleen kij-

ken was al genoeg. Hij wist: Dan komt de rest vanzelf. Kijken en ontmoeten is voldoende. Er zijn namelijk van die basale behoeften die zich daarna vanzelf ontwikkelen. Trouwens... dat geldt niet alleen als we jong zijn. Zien, begeren en... eten, dat 'werkte' bij moeder Eva ook al goed. En dat weet satan. Deze methode werkt nog steeds.

Wat was een 'aanstoot' ook alweer? Zo'n schijnbaar onschuldig, klein, aantrekkelijk stukje kaas ... Maar die sterke klem eroverheen, die zie je niet. En je moet maar behoefte hebben ... Toe maar ... één keer maar... Ze doen het toch (bijna) allemaal?

De Heere heeft zorg over onze ziel en zaligheid. Daarom haat Hij deze lering van Bileam. Het is een duivels werkzame methode! Hij waarschuwt: Doe er niet aan mee, ga niet, kijk niet! Hij wil dat Israël alleen zal wonen. Het water van de doop maakt immers scheiding. Daarom dient de scheidslijn tussen kerk en wereld blijvend zichtbaar te zijn. Niet omdat we beter zijn, maar omdat we beter (kunnen!) weten.

v. A.

Baäl of Bijbel in het gezin

In een tijd van bezuinigingen stelt onze overheid allerlei maatregelen voor om binnen de landsbegroting te blijven. Ook (grote) gezinnen worden financieel getroffen: de kinderbijslag daalt, de gratis schoolboeken verdwijnen en ook de studiefinanciering in de huidige vorm gaat waarschijnlijk op de schop. Hoewel we niet ontkennen dat het overheidsbeleid grote gevolgen voor onze gezinnen kan hebben en het voor sommigen van hen moeilijk wordt om de eindjes aan elkaar te knopen, zijn er vooral ook andere dingen, die de aandacht van ouders vragen.

In Richteren 6 lezen we hoe de Heere Zijn volk weer bezoekt na zeven lange jaren van onderdrukking door de Midianieten en andere volken. Het volk wordt al armer: er is geen vee meer in de stallen, er blijft niets van de oogst over. Het volk roept tot de Heere. De Heere stuurt eerst een profeet en roept vervolgens Gideon tot richter. Toch gaat Gideon niet direct tot de aanval over. Er is eerst een andere taak te verrichten. In zijn eigen dorp, in zijn vaderlijk huis. In de nacht breekt hij het altaar voor Baäl af. Dit altaar is van zijn vader Joas. Joas heeft als burgemeester van de Abi-ezrieten en als vader van zijn kinderen blijkbaar niet het juiste voorbeeld gegeven. Ook houdt Gideon de paal (het bos) voor

de godin Astarte om en bouwt hij een nieuw altaar voor de Heere.

Deze geschiedenis is als een spiegel voor ons eigen gezinsleven. Wat staat centraal in ons gezin? Hebben wij een altaar of misschien wel meerdere altaren voor Baäl in huis of is het een plek waar de Heere gezocht en gediend wordt?

Onlangs vertelde een leerlingbegeleider van een school voor voortgezet onderwijs dat een aantal leerlingen dat persoonlijk in de knoei raakt, vaak de gewoonte niet (meer) heeft om 's ochtends en 's avonds persoonlijk te bidden en in hun Bijbeltje te lezen. Wel ruimden ze heel veel tijd in voor contacten met vrienden al dan niet via de moderne media. 'Ik raad deze leerlingen altijd als eerste aan om de goede gewoonte van persoonlijk Bijbellesen en bidden in ere te herstellen', zo zei de leerlingbegeleider. 'Vaak blijkt dat deze leerlingen hun leven dan weer anders gaan ervaren. Hoe goed is het -ook in uiterlijke zin- om een geregeld leven te leiden'. Met dit voorbeeld zijn we bij een belangrijke kernvraag: hebben wij en onze kinderen een plaats waar we het aangezicht van de Heere zoeken en in de weg van het Bijbellesen begeren Zijn stem te horen? Gideon bouwde een altaar voor de Heere, maar moest eerst de afgodendienst uit zijn vaderlijk huis opruimen. Is dat niet het allereerste wat de Heere van ons vraagt: Bekeert u, gij afkerige kinderen!

Het volk van Israël onder Ahab had het er ook moeilijk mee om Baäl los te laten. Elia spoort hen in 1 Koningen 18 aan niet langer te hinken op twee gedachten. Deze tijd vraagt van het christelijk gezin om keuzes te maken. Omdat de invloed van de wereld via alle kanalen onze gezinnen binnenkomt, is het juist noodzakelijk om onze kinderen de Bijbelse waarheid voor te leven en voor te spreken. Door de enorme hoeveelheid aan prikkels en informatie is het voor hen niet gemakkelijk koers te houden. Tegenover de moderne Baäldienst staat het: 'Alzo

spreekt de Heere'. Zijn dienst is geen slavendienst, maar een liefdedienst. De afgoden van deze tijd laten ons en onze kinderen leeg en helpen ons niet op het moment van sterven.

'Hoe kan ik dat dan doen in mijn gezin? Ik zie wel in dat het anders moet, maar hoe moet dat dan?' Daarover zou veel te zeggen zijn. Over onze (vrije) tijdsbesteding, de gesprekken die we voeren, ons mediagedrag. Maar laten we bij het Woord beginnen. Het is 'een kracht Gods tot zaligheid' (Rom. 1:16m). In het kader van dit artikel daarom een enkele concrete suggestie:

Het is de opdracht van de Heere om de Schriften te onderzoeken.

1. Gebruik de momenten van de maaltijd als rustmomenten, waarin u tijd heeft voor elkaar. Lees ter afsluiting het Bijbelgedeelte aandachtig door met elkaar. Dat hoeft niet per se een lang hoofdstuk te zijn. Een Bijbel met kanttekeningen of een korte verklaring van het Bijbelgedeelte voor oudere kinderen of een dagboekje voor jongere kinderen kunnen helpen het gelezen gedeelte beter te begrijpen. Sommige gezinnen geven elk kind een eigen Bijbeltje om mee te lezen. Als kinderen snel afdwalen met hun gedachten is dat een goede manier om hen 'erbij te houden'.
2. Vertel vooraf waar het te lezen gedeelte over gaat en stel achteraf vragen over het gelezen gedeelte. Dat kan eigenlijk op elke leeftijd. Jongere kinderen kunnen we vragen naar de betekenis van een woord of een zin, oudere kinderen kunnen verbanden leggen met andere Bijbelgedeelten of met de preek van zondag. Vraag de kinderen ook altijd of ze zelf nog vragen hebben.

Het is de opdracht van de Heere om de Schriften te onderzoeken. Zij kunnen ons wijsmaken tot zaligheid (2 Tim. 3:15). Juist in een tijd waarin zoveel op de gezinnen afkomt, is het nodig te leven met de Bijbel open en te vragen of de Heere het zegenen wil voor het heil en welzijn van ons en onze kinderen.

Werkgroep gezin

Vertel vooraf waar het te lezen gedeelte over gaat en stel achteraf vragen over het gelezen gedeelte.

En toen kwam Mohammed...

Kerk en politiek raakten in het Midden-Oosten op een foute manier met elkaar verstrengeld. Er was sprake van secularisatie. En toen kwam Mohammed. In tegenstelling tot vroegere perioden van crisis en vervolging bleek er nu sprake van een massale afval van het christelijk geloof. Het door dogmatische strijd verzwakte en verdeelde christendom, waar de strijd rond de leer –onder meer over de twee naturen van Christus– het volksgeloof ver achter zich had gelaten, bood weinig weerstand, zeggen kerkhistorici als J. N. Bakhuizen van den Brink en J. Lindeboom.

Door het gedreven aanhangen van het monofysitisme raakten christenen in Egypte, Palestina en Syrië immers vervreemd van het Byzantijnse rijk. De nestorianen en monofysieten hadden trouwens weinig reden loyale staatsburgers van het Byzantijnse rijk te zijn. Zij werden soms vervolgd. Zij ervoeren de komst van Arabische veroveraars tot op zekere hoogte als bevrijding. Arabische heersers traden aanvankelijk vaak nog toegeeflijk op tegen christenen en Joden. Niet tegen heidenen. Hoewel ze als prijs voor hun tolerantie zware belasting eisten.

De islam verwoestten niet per definitie van meet af aan alles wat te maken met het christendom. Hoewel er af en toe –zoals in elke oorlog– sprake was van slachtpartijen. Het beeld dat ze gelijk alles ondersteboven liepen, klopt echter niet zonder meer. Hoewel de opkomst van de islam stelling een hoofdstuk afsluit in de historie van de Arabische christelijke gemeenschap en een nieuw hoofdstuk opent, zo schreef Irfan Shahid in de al genoemde, informatieve en betrouwbare publicatie "Christianity – a history in the Middle-East".

Bevrijders

Sommige historici beweren dat de snelle verovering van het Midden-Oosten door moslims werd veroorzaakt, doordat monofysitische christenen uit Syrië en Egypte de vragen en vervolging vanuit de regering van het Byzantijnse rijk zat waren. De Franse arabist G. Troupeau acht het te kort door de bocht dat zo zonder meer te beweren, hoewel het volgens hem toch soms iets van waarheid heeft. Maar er zijn voorbeelden van het tegendeel, zegt hij. Hoewel hij beklemtoont dat de nestoriaanse christenen van Irak echt genoeg hadden van de Perzische overheersing.

Troupeau wijst op de capitulatie van Jeruzalem in het jaar 638. 'Dankzij het optreden van patriarch Sophronius zonder geweldpleging', zeggen sommigen. Maar het lijkt er op dat ze allen, onafhankelijk van hun theologie, de Byzantijnse dominantie zat waren. Mede dank zij onderhandelingen van Karel de Grote beletten moslims eerst nog nauwelijks de christelijke bedevaarten. Na Karels dood (814) kregen christenen het zwaarder. Pas het harde optreden van de Turken die Jeruzalem veroverden (1077), vormde aanleiding tot de kruistochten.

Veel christenen waren nog in naam gelovigen. Door mensenvrees gedreven bekeerden zij zich tot de islam.

Theologen hadden eeuwenlang hard gevochten over in onze rechtzinnige ogen uiterst belangrijke, maar voor mensen in het Midden-Oosten die veelal niet lezen of schrijven konden, vaak minutieuze theologische verschillen. Nu bleek dat hierdoor het hart van veel eenvoudige kerkgangers van lieverlee vervreemde van de oerbelijdenis van het christelijk geloof. Zoals Petrus het eens zei: 'Gij zijt de Christus, de Zoon van de levende God'. De eerste liefde bleek bij velen geweken.

Christelijk leven

Er was aanvankelijk sprake van christelijk leven onder de islam. In 762 stichtte kalief al-Mansoor Bagdad. Dat bleek na enkele eeuwen een miljoenenstad. Een centrum van islamitisch cultureel leven. Maar Bagdad had ook een significant aantal kerken en kloosters, en zelfs een christelijk kwartier. Terwijl geleerde nestorianen niet zelden invloedrijke posten bekleedden aan het hof van een kalief. Zij bleken in staat de Arabieren in aanraking te brengen met de Grieks-Syrische cultuur.

De Arabieren veroverden in 641 het christelijk centrum Edessa. Het christendom wist zich ook daar verscheidene eeuwen staande te houden. Na een korte periode dat de kruisvaarders de scepter zwaaiden, veroverden in 1144 de (Turkse) Seldjoeken de stad. Daarna is de stad van lieverlee helemaal geïslamiseerd. Toen er nogal wat moslims kwamen wonen in de stad, begonnen christenen zich door

Een kerk in Bagdad, Irak, vlak na de oorlog in 2003.

assimilatie te bekeren tot de islam. Want qua sociale status bleven christenen natuurlijk achter bij moslims.

Verder staat de periode van de zesde tot de negende eeuw ook te boek als de gouden eeuwen in de geschiedenis - geestelijk en intellectueel - van de Syrisch-orthodoxe kerk in zowel Irak als Syrië. De verhouding met de moslims was niet per definitie altijd slecht.

De Armeniërs weigerden de Byzantijnse keizer te helpen in de strijd vóór de uitspraken van Chalcedon. Zij bevestigden daarentegen dat Christus een enkele natuur had. Dat dreef hen in de armen van de Arabieren.

Eerst beloofden moslims een zekere mate van religieuze tolerantie aan de christenen en de joden. Er was sprake van samenwerking op het gebied van regering en in alle branches van onderwijs. De resulterende expansie van kennis in de meeste gebieden van wetenschap vond zijn weg zelfs naar de jonge universiteiten van Europa. Maar tegelijk raakten de door religieus gekijf verscheurde en innerlijk verzwakte christelijke kerken van het Oosten later door agressief optreden van de islam in nog dieper verval.

Een belangrijke factor was dat veel christenen slechts nog in naam gelovigen waren. Door mensenvrees gedreven bekeerden zij zich tot de islam. Anderen raakten ronduit bekoord door het starre monotheïsme en door stoffelijke voordelen.
(wordt vervolgd)

Kampen,

G. Roos

'Shutdown'

De 'shutdown' van een gedeelte van de overheidsdiensten in de V.S. houdt op dit moment de gemoederen in beweging. Het is enerzijds weleens vermakelijk, maar tegelijkertijd ook wel ergerlijk, hoe gemakkelijk en met hoeveel stelligheid buitenstaanders hun oordeel in commentaren hierover uitspreken.

Het kan kwalijk zijn als we anderen de hand opleggen, maar het is erger als we het onszelf doen. Die zich aangordt, beroeme zich niet, als die zich losmaakt. De tijd zal wel leren wie er gelijk heeft gehad.

Ondertussen moest ik, peinzend over een regering die 'op slot zit', nog wel denken aan het volgende. De bron van zaligheid, waar de Schrift over spreekt is (nog) niet op slot. Dat betekent heel concreet dat de stromen van levend water nog steeds uit de buik van de levende Kerk blijven vloeien, zolang Christus verheerlijkt op de troon zit, en wacht op de laatste trap van Zijn verhoging. De buik: dat ziet op het diepe innerlijke van een mens. Tot in het diepst van zijn wezen mag een kind van God de Geest van Christus genieten. Dit water is niet afhankelijk van een budget, want de prijs is reeds betaald. Er wordt helaas wel veel over de kosten gedebatteerd,

net zo als in Washington. Voor de één is de prijs te laag, en zou men er liever wat van zichzelf bijdoen. De ander gaat er hoofdschuddend aan voorbij en vindt het allemaal maar ingewikkeld. Een derde vertrouwt het niet. En een vierde begrijpt het niet. Ondertussen blijft de roepstem uit Jesaja wel van kracht:

"O alle gij dorstigen! komt tot de wateren, en gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt, koopt zonder geld, en zonder prijs, wijn en melk!" Dorstige mensen, verloren zondaren in zichzelf mogen zich nog laven aan wat er vloeit uit Christus. Wat kan het voor zondaren die het leven buiten zichzelf gevonden hebben in Christus, onverdiend meevallen en goed toeven zijn bij deze Bron. De Overheidsdiensten van Sions grote Koning zijn nog niet op slot. De Geestesgaven en Geesteswerkingen zijn geen stilstaande wateren maar zullen in Hem worden een fontein van water, springende tot in het eeuwige leven. De Heere geve dat de overdenking van deze Overheidsdienst eens tot zegen moge zijn. En... laat de Amerikanen hun eigen boontjes maar doppen. Daar hebben ze tenslotte ruime ervaring mee.

Dordrecht,

ds. H. Hofman

BOEKENNIEUWS

**"Waarheid in het binnenste",
ds. C. Wisse; uitg. boekhandel De Roo,
Zwijndrecht;
ISBN 9789087180201; 185 blz.; € 15,-.**

Het is een goede gedachte om preken uit te geven van leraren die onder ons gediend hebben. Bij het doornemen van deze acht preken van wijlen ds. C. Wisse,

wordt duidelijk wat de kern van zijn prediking was. Ds. Wisse sprak duidelijk over het zijn zonder Christus, de weg naar Christus en het leven door Christus.

In de preek "Want ik weet dat Mijn Verlosser leeft" wordt de Goël in het Oude Testament verklaard. Hoe krijgt de Goël waarde in het leven van een mens? Er

wordt gesproken over hoe Christus als de Goël geopenbaard wordt, verklaard wordt, om uiteindelijk de toepassing te krijgen wat verklaard is. De prediking van ds. Wisse, die gediend heeft in Hendrik-Ido-Ambacht, Elspeet en Kootwijkerbroek, was verklarend, gunnend en onderscheidend. Hij heeft zijn hoorders willen stempelen door het soevereine Godswerk.

Na het verklaren van de achtergrond van de tekst vervolgt ds. Wisse met de toepassing. Treffend stelt hij de hoorders de vraag: 'Heeft u het ook zo geleerd? Zoals Elia het geleerd heeft?' Wat spreekt hij

van het eenzijdige Godswerk: 'Waarom gedenkt de Heere aan die man? Wel, Elia kon een ogenblik van God af, maar God kan geen ogenblik meer van Elia af'.

Als predikant van Kootwijkerbroek kom ik zijn uitdrukkingen nog vaak tegen in de gemeente: 'Wij moeten het niet hebben van vasthouden, maar van vast gehouden worden'. Wij kunnen de praktijk van het genadeleven in deze preken lezen.

Het onderscheidende van zijn preken valt op in de tweede preek van het boek: 'Geeft de HEERE de hand en komt tot Zijn heilighdom'. Er zijn tegenwoordig mensen die tot Zijn heilighdom komen, maar Hem nooit de hand geven: 'Ik kan de Heere pas de hand geven wanneer de Heere mijzelf gegrepen heeft en wanneer de Heere Zelf het oog op mij heeft laten vallen. Ik wil niet meer aan de hand van God lopen. Ik kies eigen gekozen wegen'.

In de preek van een zoekende bruid naar aanleiding van Hooglied 3:1-4a wordt de strijd des geloofs verklaard. Ds. Wisse bespreekt de weg hoe de ziel wordt geoefend in het genadeleven. Ook de welbewuste bruid mist de dadelijke liefdesuitlatingen als ze terechtkomt in een ingezonken geestelijke toestand. Dan is ze Zijn versterkende en onderhoudende gemeenschap kwijt. 'Kijk mijn geliefden, de bruid is aan het zoeken. Maar ze zoekt verkeerd. Ze blijft liggen op haar bed, en daar zal ze Hem nooit vinden. Geoefend te worden in de weg van missen, zoeken en vinden'.

Ds. Wisse verklaart hoe de ziel overblijft na ontvangen genade en hoe ze haar doodstaat in moet leven: 'Als u eerlijk bent, kunt u de meeste tijd wel zeggen: Ik heb helemaal geen zin om naar de stad, naar de kerk te gaan, om door de wijken en de straten te lopen. Dat is toch geen beste stand in uw leven, hoor!' 'Ik wil u nog een vraag stellen: Heeft u Hem ooit wel eens gezien? Weet u waar u het beste aan weten kunt dat u Hem wel eens ooit gezien hebt? U kunt het beste weten doordat u Hem kwijt bent'. De gunning komt in de preken van ds. Wisse zo sterk naar voren: 'Ik wenste wel dat wij het allemaal mochten krijgen, ook onze arme, jonge mensen'. Tenslotte is er ook steeds een bemoedigend woord voor Zijn volk: 'Volk, u gaat een goede toekomst tegemoet. Er blijft een rust over voor het volk van God. Die rust kan niet geroofd worden. Omdat de Middelaars-handen in de hemel zijn'.

Wij zouden geneigd zijn om meer te citeren uit het boek 'Waarheid in het binnenste'. Ik beveel het u van harte aan.

Kootwijkerbroek,

ds. G. Beens

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK AANGENOMEN

Naar Kruiningen:

ds. G. Bredeweg te Barneveld-Zuid, die bedankte voor de overige op hem uitgebrachte beroepen.

BEROEPEN

Te Oudemirdum:

ds. G. van Manen te Elspeet;

Te Randburg (Zuid-Afrika):

ds. J.M.D. de Heer te Middelburg-Centrum;

Te Rotterdam-Alexanderpolder

en te Woerden:

ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer.

BEDANKT

Voor Lisse:

ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer.

■ EVANGELISATIEDIENST TE NUNSPEET

Op **woensdag 16 oktober** hoopt ds. K. Boeder voor te gaan in een evangelisatiedienst in het kerkgebouw van de Gemeente van Nunspeet, hoek Brinksweg/Aarweg. Aanvang: 19.30 uur.

■ VERSLAG VERGADERING CLASSIS ROTTERDAM 6 SEPT. 2013

De vergadering wordt namens de roepende kerk van Capelle aan den IJssel-West door ds. W. Silfhout geopend. Hij heet allen van harte welkom, in het bijzonder kandidaat C. van Ruitenburch, van harte welkom, die volgende week zal worden bevestigd in de gemeente van Krimpen aan den IJssel.

Naar aanleiding van een brief van de commissie van Advies voor Cedrah wordt meegedeeld dat na de fusie van Cedrah met de Stichting Zorgverlening Zeeland de samenstelling van de commissie van advies gewijzigd is, in die zin dat diaken G.K. Visser de plaats van ouderling H.J. Agteresch heeft ingenomen.

Jeugd en Gezin

De classicale ambtsdragersbijeenkomst voor 'Jeugd en Gezin' op 19 april 2013 was goed bezocht en als zeer zinvol ervaren. De problematiek en het delen van elkaars zorgen, het zoeken en het kennismaken van elkaars inspanningen, is een goede

zaak. In het bijzonder werd de inbreng en de steun van de Jeugdbond gewaardeerd. Na bespreking wordt besloten om de huidige commissie mandaat te geven voor vervolgvacatures. Daarbij zullen zoveel mogelijk alle gemeenten van de classis worden betrokken en vooral deelthema's worden behandeld. Dit kan o.a. gebeuren door nieuwe bijeenkomsten te beleggen waar, naast uitwisseling van ervaringen, ook deskundige sprekers worden gevraagd.

Samenvoeging gemeenten Hellevoetsluis en Oostvoorne

Namens de ingestelde commissie rapporteert ds. L. Terlouw de stand van zaken en het uitgebrachte advies. Er is in beide gemeenten op een gemeentevening gesproken over het voorstel van de commissie om de gemeenten samen te voegen en te gaan kerken in Oostvoorne. Niet alle leden van de gemeente Hellevoetsluis zullen meegaan naar Oostvoorne, maar elders lid worden. Het kerkgebouw en orgel zullen worden getaxeerd en zo mogelijk verkocht. Daarvoor is al overleg geweest met het Deputaatschap voor kerkbouw. Er zal een voorstel aan de leden van Hellevoetsluis worden gedaan over de verdeling van de financiën. Een afgevaardigde vraagt of het instellen van een preekplaats is overwogen? Dit is overwogen, maar ook dat is niet haalbaar. Er komen slechts zeven personen bijeen, inclusief de ambtsdragers, kosten en organist. Tenslotte wordt besloten de gemeenten Hellevoetsluis en Oostvoorne op korte termijn samen te voegen.

Van de coördinator 'In de Gouwstraat'

De schriftelijke rapportage van de coördinator van het 'Inloop- en Bijbelhuis In de Gouwstraat' wordt doorgenomen. Deze maand is het zeven jaar geleden dat het Inloop- en bijbelhuis 'In de Gouwstraat' haar deuren opende in de achterstandswijk Charlois van Rotterdam. Ouderling K. Bel licht nog een en ander mondeling toe en noemt o.a. het nieuwe roosterprogramma voor de planning van de 225 vrijwilligers. Ook merkt hij op dat het Inloop- en Bijbelhuis 'In de Gouwstraat' een belangrijke stagegever is geworden

voor studenten van de CGO en de CHE. De coördinator benadrukt de noodzaak van de verschillende activiteiten die als 'deuren' naar de post mogen werken. Zo kwam een man via de Inloopwinkel in het Inloophuis terecht en is nu een trouwe bezoeker van de samenkomsten die elke zondagmiddag worden gehouden. Bij deze samenkomsten schommelt het aantal bezoekers uit de wijk tussen de 15 en 20. De Heere heeft ons een plaatsje gegeven in deze achterstandswijk in een wereld(se)stad. Het Woord zal doen wat Hem behaagt.

Van de Classicale evangelisatiecommissie

De schriftelijke rapportage van de secretaris van de classicale evangelisatiecommissie wordt besproken. Ouderling M.J. de Vries licht de financiën toe. De destijds door de gemeenten in de classis Rotterdam afgegeven borgstelling voor de aangegane lening, kan vervallen.

In de rondvraag vraagt een gemeente aandacht voor het feit dat een herdenkingsdienst in de classis op zondag wordt gehouden en dat een brede uitnodiging in de kerkbode heeft gestaan. Preses wijst op de afspraak om herdenkingsdiensten e.d. niet op zondag te houden. De classis roept op tot grote terughoudendheid in zulke zaken. We moeten de zondagsrust blijven bevorderen.

De volgende vergadering is op vrijdagavond 10 januari 2014 en zo nodig ook op 4 april 2014. De gemeente Hoogvliet is dan de roepende kerk.

De preses sluit de vergadering.

K. Bel, scriba classis Rotterdam

■ VERSLAG VERGADERING CLASSIS RIJSSSEN 13 SEPT. 2013 IN NOORDERKERK RIJSSSEN

Namens de roepende kerk van Apeldoorn opent ds. K. Boeder de vergadering op de gebruikelijke wijze. Hij heet allen welkom, in het bijzonder ds. J. van Laar, die voor het eerst in ons midden is. Het moderamen wordt als volgt samengesteld: Preses: ds. A.P. Baaijens, assessoren: ds. K. Boeder en ds. C.A. van Dieren, 1^e scriba: oud. K.H. de Heer, 2^e scriba: oud. F. van Toor, quaestor: oud. Z. Klaasse.

Er is een schrijven van de P.S. Oost betreffende de door onze classis ingediende punten op de laatstgehouden Particuliere Synode. Het verzoek van onze classis om een instructie in te dienen bij de Generale Synode om zich te bezinnen op de kerkelijke roeping ten aanzien van de vervolgte christenen, waar ook ter wereld, is aanvaard. Twee andere punten aangaande de benoeming van predikanten voor deputaatschappen en de wijze

van verkiezen van leden voor de deputaatschappen zijn niet overgenomen.

Naar aanleiding van de notulen van de classis Kampen wordt besloten om ook in onze classis te spreken over het media-beleid; dit zal een volgende vergadering geagendeerd worden.

De consulentenschappen worden opnieuw verdeeld. Ds. J. van Laar wordt consulent van Rijssen-Zuid en ds. A.P. Baaijens wordt consulent van Apeldoorn. Verder zijn er geen wijzigingen.

De gemeente Arnhem wijst op de afgesproken regel dat predikanten niet voor 1 september zullen worden benaderd voor preekbeurten in het volgende jaar. Wie zich aan deze regel houdt, komt echter in de problemen. Moet hierover niet nader gesproken worden? Geantwoord wordt dat dit punt in het verleden verschillende keren is benoemd op meerdere vergaderingen, predikantencongressen, en in De Saambinder. De praktijk is echter weerbarstig. Na bespreking wordt besloten deze vraag voor te leggen aan de komende Particuliere Synode.

De vergadering wijst de gemeente van Arnhem aan om de classis bijeen te roepen op vrijdagavond 7 februari 2014 om 19.00 uur in de Noorderkerk te Rijssen.

De voorzitter dankt de aanwezigen voor hun komst en inbreng. Hij vraagt ouderling H. Folmer van de roepende kerk Apeldoorn te eindigen.

F. van Toor, scriba

■ HERDENKING 40-JARIG AMBTSJUBILEUM DS. H. PAUL

Op zondag 22 september was het 40 jaar geleden dat ds. H. Paul in zijn eerste gemeente, Rotterdam-Zuidwijk, in het ambt van predikant werd bevestigd. Daarna heeft hij de gemeenten Vlissingen, H.I. Ambacht en Oostkapelle gediend, en is in 1999 met emeritaat gegaan. In de

middagdienst heeft ds. Paul zijn 40-jarig ambtsjubileum, in aanwezigheid van zijn familie en enkele vertegenwoordigers van de andere gemeenten die hij heeft gediend, herdacht. Het uitgangspunt voor zijn preek was 1 Tim. 1:12, waarin de apostel Paulus Christus Jezus dankt dat Hij hem in de bediening gesteld heeft, getrouwd geacht heeft, en ondersteund heeft. Ds. Paul memoreerde dat hij bij zijn intrede in Rotterdam-Zuidwijk geprekeerd had over het eerste vers van hetzelfde hoofdstuk, over de Heere Jezus Christus Die zijn hoop is. Toen God hem tot het ambt van predikant riep, had hij veel bezwaren, maar nu mocht hij getuigen dat de Heere hem boven verwachting ondersteund heeft in zijn ambtelijk werk. Hij heeft steeds geprobeerd het Woord te laten spreken. Prediking is bediening der verzoening. Voor dit werk is de verlichting van het verstand van de prediker onmisbaar, en daar heeft hij ook steeds om gebeden. Het Woord van God vraagt echter ook om aanvaarding, om geloof. Geloof is niet een oppervlakkige keus, maar het uit de nood vluchten van een boetvaardige zondaar tot Gods barmhartigheid in Christus.

Namens de vier gemeenten die hij gediend heeft, werd ds. Paul toegesproken door ouderling J. van Heteren. Hij dankte hem voor zijn getrouwheid in prediking en pastoraat, en kenschetste zijn prediking als doordacht en evenwichtig. Ook bedankte hij mevr. Paul voor haar steun aan haar man en haar meeleven in de gemeenten.

Kerkenraad

Ger. Gem. Rotterdam-Zuidwijk

■ MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2013

Pag. 209, **gemeente HAAMSTEDE**.

Het adres van de scriba is gewijzigd in: Dijkstraat 39, 4322 AA Scharendijke

BERICHTEN

■ REGIOAVOND BOND VROUWENVERENIGINGEN

Op **dinsdag 15 oktober** wordt een regioavond georganiseerd door de Bond van Vrouwenverenigingen in de kerk van de Geref. Gemeente te Middelharnis, Landbouwweg 2. Ds. S. Maljaars zal een

inleiding houden over: 'Heimwee in de Heidelberger'. Aanvang 19.30 uur. Iedereen is van harte welkom.

■ LEIDINGGEVENDEN-CONFERENTIE JBGG

De Jeugdbond organiseert op **1 en 2 no-**

vember een leidinggevendencferentie in Dordrecht. Alle leidinggevend van +12 en +16 verenigingen zijn van harte welkom. Het thema van de conferentie is: 'Wegwijzer of gids?'

Ds. R.A.M. Visser spreekt op **vrijdagavond** over 'de vereniging als geestelijk opvoeder'. Op **zaterdagmorgen** krijg je handvatten aangereikt om 'gids in de praktijk' te zijn.

Meld je aan via de website: <http://www.jbgg.nl/leiding/toerusting/conferenties>

■ VRAGEN BIJ DE KORTE LESSEN OVER KORT BEGRIP VAN DS. G.H. KERSTEN

Van verschillende zijden is mij gevraagd of de brochure met de vragen voor belijdeniscatechisanten nog verkrijgbaar is. De uitgever doet ze bij de nieuwe uitgave namelijk niet meer in de boekjes. Deze worden nu in de brochures van Lectori Salutem opgenomen. Het besteladres hiervan is: Lectori Salutem, Prinses Christinastraat 27; 4455 BC Nieuwdorp, e-mail: LS@ripepublishing.com.

Ds. C.J. Meeuse

■ OPEN MIDDAG HET KRUISPUNT IN TILBURG

In het kader van het 40-jarig jubileum van het inloopcentrum Het Kruispunt, Offenbachstraat 105, Tilburg is er op **zaterdag 12 oktober** van **14.00-16.00 uur** een open middag, aldaar. Evangelist H.J. van den Boogaart en vrijwilligers vertellen over de zondagse samenkomst en de activiteiten. Er is een doorlopende presentatie. U kunt gratis pannenkoeken eten. 's Morgens wordt in een besloten bijeenkomst (dit vanwege de beperkte ruimte) 40 jaar evangelisatie in Tilburg herdacht. In de middag bent u allen van harte welkom.

■ ZENDINGSVOND IN SLIEDRECHT

Zendingsavond op **woensdag 16 oktober**, aanvang 19.30 uur, in de Boazkerk van de Geref. Gemeente te Sliedrecht, Rondo 325. Evangelist J. Otte hoopt een en ander te vertellen over wat het betekent om evangelist te zijn in Albanië.

■ HERVORMINGSAVOND IN KLOETINGE

Hervormingsavond (met koor- en samen- zang), te organiseren door mannen- koor De Lofzang te Goes, op **donderdag 31 oktober**, aanvang 19.30 uur, in de Geerteskerk te Kloetinge. Spreker ds. C. Harinck over het thema: 'Het leerstuk waarmee de kerk staat of valt'. Organist Pieter Heykoop. Collecte voor "Stichting Vrienden van Heidelberg & Dordrecht".

■ JUBILEUMAVOND JV DE ZAAIER TE DIRKSLAND

Jubileumavond t.g.v. 100-jarig bestaan van de +16 JV De Zaaier te Dirksland op **vrijdag 18 oktober**, aanvang 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente, aldaar, Mozartssingel 2. Sprekers: ds. J.M.D. de Heer en Laurens Kroon. Openings- woord: ds. J. Schipper. Organist dhr. Het Jonk.

■ ZANGAVONDEN Barendrecht

Zangavond op **zaterdag 26 oktober**, aanvang 19.30 uur, in de Zuiderhaven- kerk te Barendrecht, Ploegwei 1, m.m.v. gemengd koor Deo Juvante uit Capelle a/d IJssel/ Rotterdam-C., organist Arjan Kuiper, mannenkoor David uit Lisse, or- ganist Arjan Wouters jongerenkoor Sjalom uit H.I. Ambacht en organist Jan Peter Teeuw. Collecte t.b.v. de JBGG.

Kapelle

Zangavond op **zaterdag 12 oktober**, aanvang 19.30 uur, in de Petrakerk van de Geref. Gemeente van Kapelle-Biezeling, m.m.v. de gemengde koren Asaf uit Goes en Met Hart en Stem uit Terneuzen, en de organisten Jacco Goud en Frank Kolijn. Opening door ouderling M.C. Dek.

Tholen

Samenzangavond met bovenstem (waarvan cd-opname) op **zaterdag 12 oktober**, aanvang: 20.00 uur, in de Grote Kerk van Tholen. Muzikale begeleiding door de blinde Tjaco van der Weerd uit Kampen. Opening, meditatie en sluiting door ds. E. Bakker. Collecte en verkoop- opbrengst cd zijn bestemd voor de Klim- roos, woonvorm voor verstandelijk ge- handicapt in Tholen.

■ VERKOPINGEN H.I. Ambacht

Verkoop, te organiseren door de vrou- wenvereniging Bidt en werkt i.s.m. de zendingscommissie te H.I. Ambacht, op **zaterdag 12 oktober**, van 9.30-13.00 uur, in de Petrakerk van de Geref. Ge- meente, aldaar, ingang Thorbeckestraat.

Rijssen

Verkoop door de vrouwenvereniging Dorcas-Noord te Rijssen op **zaterdag 19 oktober**, van 10.00-14.00 uur, in de Noorderkerk van de Geref. Gemeente, aldaar, Molenstalweg.

■ KONINKLIJKE ONDERSCHIEDING

Tijdens een receptie die dhr. W. van Klink op zaterdag 21 september werd aange- boden

vanwege zijn 40-jarig jubileum als lid van de plaatselijke zendingscommissie, werd hem door burgemeester Bruinsma van Vlaardingen meegedeeld dat het Zijne Koninklijke Hoogheid Willem-Alexander behaagd heeft hem te benoemen als lid in de Orde van Oranje-Nassau. Dit voor het vele werk, dat hij heeft mogen doen, zowel plaatselijk als regionaal, voor de zending. Daarnaast werden ook genoemd zijn activiteiten voor het Rode Kruis en Philadelphia Gehandicapt-enzorg. Jarenlang heeft hij zijn (inmiddels overleden) gehandicapte broer Koos als mentor en mantelzorger begeleid. In het bijzijn van familie, vrienden en (oud-)zendingscommissieleden werden hem de bijbehorende versierselen door de burgemeester opgespeld. Wij felicite- ren hem van harte met deze onderschei- ding.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Vlaardingen

■ VERGADERING VERENIGING SAMEN ALLEEN

Vergadering van de vereniging Samen Alleen (voor weduwen en weduwnaars tot 60 jaar) op **zaterdag 26 oktober**, in de Chr. Geref. Kerk te Bunschoten, Bik- kerweg 7, waarin het thema: "Verandert er iets? De relatie met familie en vrien- den na het overlijden van je man/vrouw" centraal zal staan. Aanvang: 14.00 uur, sluiting: 16.00 uur.

Deelname aan gezamenlijk eten opge- ven vóór **19 oktober** via [djwesteneng@ filternet.nl](mailto:djwesteneng@filternet.nl)

Uit het vuur gerukt:

"Er was eens een zendeling die na zijn preek door een inboor- ling gevraagd werd: "Meneer, zijn er eigenlijk twee Chris- tussen? Want Die ik heb leren kennen, is niet Degene die u preekt". Vervolgens maakte hij van wat takjes een vuurtje, greep een adder uit het struik- gewas en wierp die midden in het vuur. Toen rukte hij de adder uit het vuur, en hij zei: „Zo heb ik het geleerd: 'als een vuurbrand uit het vuur gerukt'. Maar u preekt: Kom eruit, kom eruit".

■ ZONDAG 13 OKTOBER 2013

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. D.W. Tuinier; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 14.30 uur ds. J. van Rijswijk; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur (H.D.) ds. J.S. van der Net; Arnhem 18.30 uur ds. A.A. Brugge; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Barneveld-Centrum 9.30 (H.A.) en 19.00 uur ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. G. Bredeweg; Beekbergen 10.00 uur ds. J.M. Kleppe en 19.00 uur ds. A.P. Baaijens; Berkenwoude 10.00 en 19.00 uur stud. H. Brons; Bodegraven 10.00 uur ds. M.J. van Gelder en 16.00 uur ds. J.J. van Ekeveld; Borssele 18.00 uur ds. R.A.M. Visser; Boskoop 9.30 uur ds. H. Paul; Breda 10.00 en 15.00 uur ds. H. Hofman; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. W. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken en 16.30 uur ds. A.B. van der Heiden; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 15.30 uur ds. W. Harinck; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Dordrecht 17.30 uur ds. H. Hofman; Ede 9.30 (H.D.) en 16.00 uur ds. A.A. Brugge; Enschede 17.30 uur stud. P.D. den Haan; Enter 9.30 en 15.00 uur stud. P.D. den Haan; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. G. Clements; 's-Gravenhage 19.00 uur ds. W. Silfhout; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur stud. P.G. Heijkamp; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; Haamstede 10.00 en 18.30 uur ds. J. IJsselstein; Hardinxveld-Giessendam 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M. Joosse; Hilversum 17.00 uur ds. J.M. Kleppe; Hoedekenskerke 14.30 uur ds. C. Sonneveld; Hoofddorp 18.45 uur ds. R. Kattenberg; Hoogeveen 15.00 uur ds. C. Vogelaar; Hoogvliet 18.30 uur stud. H. van der Heiden; Houten 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kampen 15.00 uur (H.D.) ds. C.G. Vreugdenhil; Kapelle-Biezelinghe 16.30 uur ds. C. Harinck; Klaaswaal 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 (H.A.) en 19.00

uur ds. G. Beens; Kortgene 14.30 uur ds. C.J. Meeuse; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. C. Sonneveld; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Kruiningen 9.30 en 14.00 en 18.00 uur ds. G. van Manen; Leerdam 15.00 uur ds. F. Mulder; Lelystad 10.00 en 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Meeuwen 9.30 en 18.00 uur stud. H.A. van Zetten; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 en 16.00 uur ds. J.J. Tanis; Middelharnis 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. S. Maljaars; Moerkapelle 9.30 (H.D.) en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 19.00 uur ds. G. Clements; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. A. Vermeij; Nieuwer ter Aa 15.30 uur ds. P. Mulder; Nieuwerkerk 15.00 uur ds. E. Bakker; Nijkerk 18.30 uur ds. A. Schot; Nisse 14.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Nunspeet 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. A. Schot; Oostburg 15.00 uur ds. R.A.M. Visser; Oostkapelle 15.00 uur ds. A. Schreuder; Oostvoorne 10.00 en 15.30 uur stud. H. van der Heiden; Oud-Beijerland 15.00 uur ds. A.T. Huijser; Ouddorp 15.00 uur ds. D.W. Tuinier; Oudemirdum 19.30 uur ds. J.B. Zippro; Poederloijen 18.30 uur ds. M.J. van Gelder; Poortugaal 9.30 uur (H.A.) ds. C. Neele en 16.00 uur stud. H. Brons; Puttershoek 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur (H.A.) ds. B. van der Heiden en 19.00 uur ds. L. Blok; Rijssen-Noord 14.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. J. van Laar; Rilland-Bath 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Rotterdam-Alexanderpolder 19.00 uur ds. M. Joosse; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. J. Mijnders en 19.00 uur ds. L. Terlouw; Rotterdam-IJsselmonde 14.30 uur ds. G. Pater; Rotterdam-Zuidwijk 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. E. Bakker; Scherpenzeel 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Sliedrecht 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 9.30 en 16.00 uur ds. J.W. Verweij; Spijkenisse 19.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Sprang-Capelle 14.30 uur ds. M. Karens; Stolk 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. K. Boeder; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. S.W. Janse; Tricht-Geldermalsen 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. P.

Mulder; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. G. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. J. van Belzen; Utrecht 10.00 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Veen 15.00 uur stud. H.A. van Zetten; Veenendaal 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. B. Labee; Vlaardingen 10.00 uur ds. M. Golverdingen en 16.30 uur ds. H. Paul; Vlissingen 16.00 uur ds. J. IJssels-tein; Waarde 9.30 uur ds. C. Harinck en 14.00 uur stud. W.A. Zondag; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 15.30 uur ds. A. Verschuure; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. A. Schreuder; Westzaan 10.00 (H.A.) en 15.30 uur ds. A.J. Gunst; Wierden 17.00 uur ds. K. Boeder; Woerden 10.00 uur ds. A.B. van der Heiden en 18.30 uur ds. B. van der Heiden; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 9.30 (H.A.) en 17.00 uur ds. G. Pater; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. C. Vogelaar.

■ DINSDAG 15 OKTOBER 2013

Amersfoort 19.30 uur ds. W. Visscher; Drachten 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Genemuiden 19.30 uur (voor de G.B.S.) ds. J. van Belzen; Opperdoes 19.30 uur ds. A.J. Gunst; Uddel 19.30 uur ds. G. Mouw.

■ WOENSDAG 16 OKTOBER 2013

Alblasserdam 19.30 uur ds. J. van Belzen (voor de GBS); Alphen a/d Rijn 19.30 uur ds. W. Visscher; Beekbergen 13.30 uur (huw.bev.) ds. K. Boeder; Elspeet 19.30 uur ds. G. van Manen; Goudswaard 19.30 uur ds. F. Mulder; 's-Gravenpolder 14.45 uur (huw.bev.) ds. S.W. Janse en 19.30 uur (voor de evangelisatie) ds. A. Schreuder; Hoofddorp 19.45 uur ds. S. Maljaars; Mijdrecht 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Nieuwdorp 19.30 uur ds. E. Bakker; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. B.J. van Boven; Nijkerk 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Nunspeet 19.30 uur (voor de evangelisatie) ds. K. Boeder; Oud-Beijerland 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Oude-Tonge 19.30 uur ds. J. van Belzen; Poederloijen 19.30 uur ds. H. Hofman; Poortugaal 19.30 uur ds. G.J. van Aalst; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. A.A. Brugge; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. A. Vermeij; Tricht-Geldermalsen 13.30 uur (huw.bev.) ds. P. Mulder; Werkendam 19.30 uur ds. M. Karens.

■ DONDERDAG 17 OKTOBER 2013

Barneveld-Centrum 12.30 uur (huw.bev.) ds. D. de Wit; Bodegraven 19.30 uur ds. C. van Krimpen; Brakel 19.30 uur ds. G. Pater; Hendrik-Ido-Ambacht 19.45 uur ds. M. Joosse; Kootwijkerbroek 14.15 (huw.bev.) en 19.30 uur ds. G. Beens; Leerdam

19.30 uur ds. A.A. Brugge; Naaldwijk
 19.45 uur ds. J.W. Verweij; Nieuwerkerk
 19.30 uur ds. A. Schot; Oude Tonge 19.30
 uur ds. J. van Belzen; Ridderkerk-Slikker-
 veer 19.30 uur ds. C.J. Meeuse; Scherpe-
 nisse 19.30 uur (tijdrede) ds. C. Sonneveld;
 Scheveningen 19.30 uur ds. B. van der
 Heiden; Sprang-Capelle 19.30 uur stud.
 H.A. van Zetten; Stad aan 't Haringvliet
 19.30 uur ds. G.J.N. Moens; Tricht-Gelder-
 malsen 14.00 uur (huw.bev.) ds. M.J. van
 Gelder en 18.30 uur (huw.bev.) ds. P. Mul-
 der; Utrecht 19.30 uur ds. A.J. de Waard;
 Wageningen 19.30 uur ds. J. van Rijswijk;
 Zwijndrecht 19.30 uur ds. M. Karens.

■ VRIJDAG 18 OKTOBER 2013

Barneveld-Centrum 13.15 uur (huw.bev.)
 ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 14.00 uur
 (huw.bev.) ds. G. Bredeweg; Borssele
 14.45 uur (huw.bev.) ds. C.J. Meeuse; Ca-
 pelle a/d IJssel-Middelwatering 13.15 uur
 (huw.bev.) ds. P. Mulder; Kootwijkerbroek
 14.00 uur (huw.bev.) ds. G. Beens; Krab-
 bendijke 14.00 uur (huw.bev.) ds. C. Son-
 nevelt; Rijssen-Zuid 13.15 uur (huw.bev.)
 ds. A. Schreuder; Scherpenisse 14.30 uur
 (huw.bev.) ds. E. Bakker; Yerseke 14.30
 uur (huw.bev.) ds. C. van Krimpen.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 13 OKTOBER 2013

Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30
 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Em-
 men (Prinsesselaan 6 l) 9.30 en 15.30 uur
 evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Ach-
 ter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang.
 S. de Visser; Tilburg (Offenbachstraat
 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van
 den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde
 toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

Vertrouwde zorg met een heldere identiteit.

Zorghuys Vellerveste in Barneveld:
 een 'thuis' voor warme, persoonlijke
 zorg aan dementerende ouderen
 met een reformatorische identiteit.
 Informeer naar de mogelijkheden.
www.vellerveste.nl
 Fam. Top, 06-43559161

AMBTSKLEDING...

Klamar's
 FASHION

's-Gravenstraat 63 | 4431 AB 's-Gravenpolder
 0113 - 31 63 64 | 06 14 53 15 28
info@klamarsfashion.nl | www.klamarsfashion.nl
 ADVIES AAN HUIS MOGELIJK!

ADVERTENTIES

De kerkenraad van de Gemeente van Stad aan 't Haringvliet geeft met droef-
 heid kennis van het overlijden van haar geliefde oud-ambtsdrager de heer

Laurens Drooger

In de leeftijd van 91 jaar.

Van 1957 tot 2007 heeft hij de gemeente als ouderling met de hem geschon-
 ken gaven in alle getrouwheid mogen dienen.

De Heere gedenke de kinderen, kleinkinderen en verdere familie in dit ver-
 lies en heilige de roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad: J.W. Jelier, preses
 J. Bosman, scriba

Stad aan 't Haringvliet, 3 oktober 2013.

Te koop gevraagd:

klein huisje/appartement in
Elspeet tot max. €150.000,
 voor jonge werkende vrouw.
 Telnr. 06-53896781.

Te Huur zelfst. woning voor 1 à 2 pers.

Geheel gemeubileerd, Zeist/Drieb.
 € 600,-p/mnd. Tel.0343-750911

Te koop:

Vrijst. woning met gastenverblijf
**(inwoning/mantelzorg of
 praktijk). Grote tuin met veel
 privacy. € 369.000 k.k. Inruil woning
 bespreekbaar. Info: 0622866796**

VAKANTIEHUISOPPURK.nl

Landelijk gelegen nieuw
 vakantieverblijf te huur,
 max. 4 pers. Tel. 0527-687874

BED & BREAKFAST "ALBLASSERWAARD".

Kom genieten van de Alblasserwaard
 en de randsteden
 En boek een B&B in Sliedrecht.
 Inl. c.h.es@hetnet.nl / 0184-634267

GARDEREN EN PUTTEN.

Te huur, op rustige parken,
 vakantiewoningen t/m 14 pers.
 Inl. c.h.es@hetnet.nl / 0184-634267

WWW.DEFOTOKAARTENSHOP.NL

Bestel nu de nieuwe Kerstkaarten!!
 Gehele opbrengst voor de Z.G.G.
 Flinkte korting voorverkoopingen/acties.

Speciaal voor jullie – deel 2

Zangmiddag (CD-opname)

met onze gehandicapten

DV zaterdag 12 oktober 14 - 16 uur
 Thaborkerk Rotterdam-IJsselmonde
 Organist: Pieter Heykoop
 Leiding: Ds. C. van Krimpen

Waddeneilanden

TERSCHELLING overtocht

slechts € 4,- p.p. / € 20,- p.d.

AMELAND v.a. € 20,- p.d.

BAKKEVEEN v.a. € 15,- p.d.

OMMEN - HARDENBERG

v.a. € 20,- p.d. th. chalets stacars.

info www.vdsluisvakanties.nl

0512-516096

U kan ook reserveren voor 2014

Cursussen Oudvaders

Naast andere cursussen van voortreffelijke
 werken van oudvaders kunnen we u nu ook
 een cursus van Thomas Shepard aanbieden.
 De cursisten ervaren dat de lessen hen
 leiden bij het lezen, en inzicht bieden in de
 leesstof. Vraag een gratis proefles aan.

N
I
E
U
W

Thomas Shepard De gezonde gelovige

verdeeld over 10 lessen

prijs digitaal € 67,50 schriftelijk € 77,50

www.cursussenoudvaders.nl

info@cursussenoudvaders.nl

0172-532796 – 0118-583025

Van Manen
timmerbedrijf

kerkbanken
bankstofferings
kansels
doopvonts
lessenaars
collectezakken

Timmerbedrijf Van Manen B.V.
Puurveenseweg 47 | Kootwijkerbroek
t (0342) 44 29 60
www.timmerbedrijfvanmanen.nl

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR

Tel.: (0318) 526641
Bgg.: (06) 53638114
24 uur per dag bereikbaar

Buurtlaan West 26
3905 JR Veenendaal

Wij verzorgen uitsluitend begravenissen
www.wegenaar.nl

HARKES
Begravenissen

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop
www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begravenissen

0172 - 21 21 22

J.C. Philpot beantwoordt 105 actuele vragen in *Afscheiding en Raadgevingen*, 352p. €22,50; 078-6933783 of bij de boekhandel. Preken luisteren: hetbraambos.nl

VAN STAVEREN
Begravenisverzorging

Sumatrastraat 11 ~ 2405 EM Alphen aan den Rijn

Dag en nacht bereikbaar, in elke regio

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begravenissen

PSALMZANGAVOND
DV zaterdag 12 oktober 19.30 uur
Singelkerk Ridderkerk
mmv Bovenstemgroep Oud-Beijerland
Organist: Pieter Heykoop
Med. Ds. C. van Krimpen
Toegang vrij!

2013: MARTELAREN WERELDWIJD

Eén op de 120 christenen komt om vanwege zijn/haar geloof!

Steun huisgemeenten in China

De Vervolgde Kerk verdient uw aandacht.
Bovenal uw gebeden.
1,2 miljoen christenen stierven in de achterliggende jaren in China! Uw hulp is dringend nodig.

Gedenk hen die in gevangenissen kwijnen

U kunt uw gift overmaken op
NL 02 INGB 0000 320 666
t.n.v. Stichting China
Dank u.

 Stichting China
Veenendaal

Postbus 1150 | 3900 BD Veenendaal

Uniek concept: zorg voor oudere mensen met een verstandelijke beperking

In Moerkapelle staat de mooie, moderne woonvoorziening Beth-San: een unieke combinatie van ouderenzorg en gehandicaptenzorg op een locatie. Op deze locatie krijgen oudere mensen met verstandelijke beperking de zorg die zij nodig hebben!

Speciale zorg voor oudere mensen met een verstandelijke beperking

Ouderen met een verstandelijke beperking vormen een speciale groep cliënten. Zij hebben vaak meerdere ziektebeelden en beperkingen. Bijvoorbeeld dementie in combinatie met een andere beperking. Deze mensen hebben speciale zorg nodig. Die zorg biedt Siloah in Beth-San.

Cedrah en Siloah

Siloah werkt in de begeleiding van oudere mensen met een verstandelijke beperking in Beth-San samen met Cedrah, aanbieder van reformatische ouderenzorg. Door gebruik te maken van elkaars expertise krijgt de oudere cliënt precies de zorg die hij of zij nodig heeft.

Geïnteresseerd?

Bent u geïnteresseerd in dit unieke concept? Neem dan contact op met Marita Vernooij via 088 275 45 00 of m.vernooij@siloah.nl.

Siloah Gehandicaptenzorg is een onderdeel van Zorggroep Sirjon.

siloah.nl

uitvaartzorg
G. Mulder

Wij zijn dag en nacht bereikbaar.
Wij verzorgen alleen begravenissen.
Werkzaam in Woudenberg en omstreken.

Schoolstraat 13 • 3931 HW Woudenberg
06 28698755 • gmuldervanburg@kiksaf.nl

DENK
aan Christenen in China

Helpt u mee om te voorzien in de grote behoefte aan christelijke lectuur? Dit kan mede dankzij uw hulp. Bel voor info en/of voorlichting:
06-200 13 173

Stort uw gift op: 3473.76.029
t.n.v. Hudson Taylor/SBHC te Rhenen.

 HUDSON TAYLOR
Stichting Bijbelse Hulpverlening China
WWW.HUDSONTAYLOR.NL

Onderwijs | Lectuur | Toerusting | Diaconaat

Nieuwe stoelen in de kerk, zaal of consistorie?

BUREAUSTOEL-ACTIE!

Vraag een proefplaatsing aan!

Snel KANTOOR-ARTIKEL bestellen?

Op werkdagen binnen 24 uur geleverd.

Kijk op piethoekman.nl voor de speciale actie!

op piethoekman01.nl Nu voor € 349,00 (incl. BTW).

hoekmankantoorartikelen.nl Ook voor facilitaire artikelen.

Noordzandstraat 34 - 4401 CG Yerseke - T: 0113 57 29 07 - E: info@piethoekman.nl - www.hoekmanismeer.nl

Boekhandel

De ZONNEBLOEM

Dorpsstraat 164 - Scherpenzeel (gld)
033-2774355
www.boekhandeldezonnebloem.nl

Praktijk den Uijl

biedt hulp vanuit een Bijbelse visie aan kinderen, jongeren en volwassenen bij o.a:

- Verlies- en rouwverwerking
- Seksueel misbruik en seksverslaving
- Opvoedingsvragen en opvoedingsondersteuning
- Laag zelfbeeld en faalangst
- Problemen binnen huwelijk, gezin en/of relatie
- Weinig zelfvertrouwen
- Arbeidsproblemen en burn-out
- Vragen rondom persoonlijkheid en gedrag
- Talent en hoogbegaafd
- Andere problemen waar u mee 'zit' en over wilt spreken

Praktijk den Uijl

psychosociale hulpverlening & contextuele therapie

Wormerhoek 14M
2905 TX Capelle a/d IJssel
010 - 7 411 411
06 43 85 85 08
info@praktijkdenuijl.nl

Gespreklocaties in Capelle a/d IJssel, Barneveld en Yerseke

www.praktijkdenuijl.nl

begravenisverzorging

Den Hollander

Begravenissen in Den Haag, Westland, Gouda, Rotterdam, Vlaardingen en omstreken.
Wij verzorgen alleen begravenissen.

Dag en nacht bereikbaar.

P.N. den Hollander
T. den Hollander

Tel. 010 - 4600509

www.begravenisverzorgingdenhollander.nl

Alle nieuwe titels
www.derooboeken.nl
078 - 6124081

PRILZEN VANAF €113,90*

De Verrassing
Bungalowpark

www.deverrassing.nl of bel 0222 31 89 06

De Saambinder Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur:

ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl
Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 1,05 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres

Noord-Amerika:

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Om Sions Wil

Verkrijgbaar in de onder ons bekende
boekhandels en via www.oswboeken.nl

Groot loon

de Tien Geboden,
vanuit Gods Woord
aan jongeren
uitgelegd

Ds. D.W. Tuinier

BEKIJK ALLE NIEUWE BOEKEN OP: WWW.OSWBOEKEN.NL/NIEUW

Is kerkelijke verdeeldheid zonde?

J.J. Rietveld

Adem Liz!

Het verhaal van een
medisch wonder.

Janny Kleijn

Nehemia

Een man van het
gebed

Ada Schouten-Verrips

UITGEVERIJ OM SIONS WIL | TEL. 0182 - 53 21 58 | INTERNET: WWW.OMSIONSWIL.NL

Kraamzorg

“Die eerste kraamdagen vergeet ik nooit meer”

Kraamzorg door medewerkers met een reformatische identiteit, dat is een **vertrouwd idee**. Meer informatie? www.rstzorg.nl of bel 0342-42 23 24.

RST Zorgverleners biedt ook **huishoudelijke hulp** en **verpleging & verzorging**

kina
begrafenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

KLASSIEKE ORGELS...

Johannus
Eminent
Domus
Monarke
Cantilena
enz.

Ruime ervaring
in zaal- en
kerkorgels

**Stolk
orgels**

NIEUWERKERK A/D IJssel
Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 31 56 52

www.stolkorgels.nl

Krabbedijkje
Nederhemert Nrd.
Papendrecht

Grote Letter Bijbels Najaarsactie

**Verarmd
Cuba schreeuwt
er om!**

Helpt u mee?
3019.57.363
t.n.v. SEZ - o.v.v.
Najaarsactie

SEZ, Postbus 273, 3370 AG Hardinxveld-Giessendam
tel. 0184 - 61 16 07 b.g.g. 06 - 48 77 63 96
e-mail: sez@kliksafe.nl

www.sez.st

De bestuursleden van de SEZ behoren tot de Prot. Kerk in Ned. (herv.),
Herst. Herv. Kerk, Chr. Geref. Kerken, Geref. Gemeenten,
Geref. Gemeenten in Ned. en Oud Geref. Gemeenten.

**BOEKEN EN MUZIEK
VAN DER BOOM**
Voorstraat 41 - 3245 BG Sommelsdijk
Tel. (0187) 48 2614 - Fax (0187) 48 4520

*Dagbesteding
Op eigen sfeer*

De Betuwehof Zorg
Dagbesteding ouderen - Achterberg

contact: Bert of Julia Hak
tel: 0317 - 6 18 18 0
info@betuwehof.nl
www.betuwehof.nl

• DIVERSE BLOKFLUITEN
• MUZIEKSTANDAARDS
• ROEMEENSE PANFLUITEN
R. MULDER - STAPHORST
06 12 610 628 B.G.G. 0522 253944
**WWW.MULDERMUZIEK
INSTRUMENTEN.NL**

Houtsnijwerk
Houtsnijwerk.nl

Uw trouwtekst in hout uitgesneden?
Tel. 0418-551383
www.houtsnijwerk.nl

VERHUIZERS MET MÉÉR INHOUD

Verhuizen? Kies voor de erkende vakspecialisten van **R. Vlot & Zn.** of **Kattenberg**. Voor particulieren, bedrijven, scholen en (zorg)instellingen; wij kunnen u compleet zorgeloos verhuizen!

VLOT EN KATTENBERG.
Specialisten van huis uit.

verhuizingen
Kattenberg
Kattenberg Verhuizingen
033 - 465 67 75
www.kattenberg.nl

MONDIAL MOVERS
R. Vlot & Zn Verhuizingen

R. Vlot & Zn. Verhuizingen
0184 - 61 61 66
www.rvlot.nl

